

KASKI

MAAMME TAULUT / OSA 3

MAAMME TAULUT ON ATENEUMIN TAIDEMUSEON JA HELSINGIN SANOMIEN YHDESSÄ TUOTTAMA ILMOITUSSARJA SUOMEN TAITEEN IKONEISTA JA TARINOISTA NIIDEN TAKANA.



EERO JÄRNEFELT 1863–1937

Eero Järnefelt syntyi 8. marraskuuta Viipurissa, josta perhe muutti Helsinkiin. Lapsuudenkodin ilmapiiriä leimasi venäläisen kulttuurin – kirjallisuuden ja kuvataiteiden – läsnäolo.



EERO JÄRNEFELT: KASKI, 1893. NYKYISYYSKÄS, HELSINKI. KUVAN SUOJAKSILÄINEN KÄYTTÖ KÄYTTÄJÄN KOKOELMAKÄYTTÖÄ VÄLÄÄ.

MAA ON POLTTAVAN KUUMA. SAVU KIRVELEE SILMIÄ, NOKI TARTTUU IHOON, ON NÄLKÄ. EERO JÄRNEFELTIN KASKEAJAT ILMENTÄVÄT ENTISAIKOJEN MAASEUDUN TODELLISUUTTA. PALKKA MAKSETTIIN VILJANA. JOS KATO VIE SADON, EDESSÄ ON KOVAT AJAT. MITÄ TYTÖN PYSÄHTYNYT KATSE KERTOO?



KUVA: ENO MÄRKINEN: KASKI, HELSINKI 1937. OSA 3.

NATURALISMI, SUOMEN TAITEEN KULTAKAUDEN PERUSTA

Naturalismi oli 1800-luvun lopun taiteen kantavia aatteita. Taiteilijat kuvasivat tavallisten ihmisten arkea: maanviljelijöitä, työläisiä, köyhiä, kaupunkien keskiluokkaa. Katsojia haastettiin näkemään ympäröivän maailman todellisuutta, kaunistelematta. Eero Järnefeltin *Kaski*, toiselta nimeltään *Raatajat rahanalaiset* on rehellinen kuvaus ajasta ja työstä, jota ei enää tehdä.

KUVA: ALEXANDER FREDERIKS: TUOSTA KOTIEN SAJAA, ARVID JÄRNEFELTIN MÄNTÄSSÄ, HELSINKI 1900.

KUVA: EERO JÄRNEFELT: RAATAJAT RAHANALAISET, 1893. OSA 3. ATENEUMIN TAIDEMUSEO, HELSINKI. KUVAN SUOJAKSILÄINEN KÄYTTÖ KÄYTTÄJÄN KOKOELMAKÄYTTÖÄ VÄLÄÄ.

KUVA: STEPHANIE MAZE: COBRES.

KUVA: STEPHANIE MAZE: COBRES.

KASKI, POLTETTU MAA

Kaskeaminen, eli pellon raivaus polttamalla, oli yleinen menetelmä Pohjois-Savossa, missä Järnefelt teostaa maalasi. Tärkeitä leipäviljoja olivat ruis ja ohra. Ruista viljeltiin aikoinaan etupäässä kaskimailla ja siemenenä käytettiin erikoista kaskiruista. Kaskimailla ei rahapalkkaa maksettu, vaan palkkana oli viljaa, joka kasvoi kaskimaalle seuraavana kesänä. Jos vilja ei kasvanut, edessä oli nälänhätä ja lähtö kerjuulle.



LÖTTÖSET KUUMILLE KIVILLE

Kaskenpolttajilla on jaloissaan löttöset, tuohesta tehdyt kengänpohjat, jotka sidottiin nauhoilla jalkoihin. Koivun kuoresta punomalla on Suomessa tehty paljon tarpeellisia esineitä: astioita, kenkiä eli virsuja ja reppuja. Löttöset olivat välttämättömät kaskityömaalla, koska ne suojasivat jalkoja tehokkaasti kuumalta kytevältä maalta.



RANNAN-PUURULAN ISÄNTÄ

1890-luvulla Järnefelt vietti useita kesäiä Lapinlahdella, Väisälänmaalla Rannan-Puurulan talossa. Kaski aiheena oli kiinnostanut Järnefeltiä usean vuoden ajan. Malleina olivat paikalliset talonpojat. Etualalla olevan miehen mallina oli Rannan-Puurulan talon isäntä Heikki Puurunen.



NOKISET KASVOT

Järnefelt lisäsi myöhemmin tytön kasvoille nokea ja muutti hiukset hapsottavammiksi.

PIIAN SÄDEKEHÄ

Maalauksen tytön pään ympärillä on kirkas vaalea alue, kuin pyhimyksen sädekehä. Tytön katse kerää kaiken huomion.

RAATAJAT RAHANALAISET

Maalaus tunnetaan myös nimellä *Raatajat rahanalaiset*, joka on lainaus Kalevalasta: "Tuop' on piika pikkarainen, raataja rahanalainen".

EERO JÄRNEFELT: KASKI (RAATAJAT RAHANALAISET), 1893. TEOS KUULUU ATENEUMIN TAIDEMUSEON KOKOELMIIN.

PÄÄOSASSA PIKKUPIIKA JOHANNA KOKKONEN

Kesällä 1893 Järnefelt valokuvasi Väisälänmaän kaskenpoltossa 14-vuotiaan pikkupiikan **Johanna Kokkosen**, josta tuli *Kasken* pikkutytön malli. Vierieisessä valokuvassa olevan oikean Johannan ja maalauksen tytön vertailu osoittaa, mitä taiteilija on halunnut maalauksessa korostaa. Tytön suuret siniset silmät tuijottavat maalauksesta. Tytön vaatteet ovat rikkinaisemmat ja likaisemmat kuin valokuvassa. Kasvat ovat nokisemmat ja tukka hapsuinen. Maalauksessa laihaan tytön vatsa pulloittaa, mikä viittaa huonoon ruokavaliioon.



KÖYHYYS TUHOAA SADEMETSÄT

Sademetsien tuhoutuminen on yksi pahimmista ympäristöongelmista. Perimmäinen syy on alueelle tulvivat miljoonat köyhät siirtolaiset, jotka raivaavat kaskeamalla sademetsään maatiloja. Maaperä on monilla alueilla niin köyhää, että uusi pelto on raivattava muutaman vuoden välein. Jäljelle jää tuhottua metsää, joka pahimmillaan kuivuu aavikoksi.



SIELU LÖYTYI SAVOSTA

Järnefeltin vanhemmat asettuivat Kuopioon ja savolaismaiset tulivat Eerolle tutuiksi. Myös kesät Keski-Suomessa ja Karjalassa avasivat silmiä elämälle luonnon ehdoilla. Taiteilijat halusivat olla löytöretkeilijöitä ja uskoivat löytävänsä pitkien taipaleiden takaa suomalaisuuden todellisen olemuksen.